

GEORGI GRUEW

UMĘCZONA ALEGORIA WOLNOŚCI: OBRAZ BELGII W PLAKATACH PROPAGANDOWYCH I WOJNY ŚWIATOWEJ

Różnorodność tematyki plakatów propagandowych okresu I wojny światowej ściśle związana była z dążeniem do możliwie pełnego powiązania jednostek zamieszkujących zwaśnione państwa ze wspólnym celem, jakim stało się pokonanie przeciwnika. Kluczowym elementem propagandy już od 1914 r. była odpowiedź na pytanie, jakie państwo (bądź konkretnie jacy politycy) ponosi odpowiedzialność za doprowadzenie do wybuchu wojny totalnej na terenie Europy. Naruszenie neutralności Belgii, które było wynikiem opracowanego wcześniej Planu Schlieffena, stanowiącego jedyną formę przeciwstawienia się sojuszowi francusko-rosyjskiemu, jawiło się zatem jako atak na bezbronne państwo zajmujące względnie zachowawczą i bezstronną pozycję w lipcu 1914 roku. Wymusiło to zajęcie określonych stanowisk przez artystów i organy propagandowe Wielkich Mocarstw, podkreślających bądź dwuznaczność życzliwej neutralności niewielkiej monarchii Koburgów, bądź też barbarzyński charakter kilkuletniej okupacji traktującej zdobyte terytorium wyłącznie jako środek do celu, czyli pokonania Francji. Wykształcenie specyficznego języka i środków perswazji skutecznych zarówno wobec mas społecznych, jak i sprecyzowanych grup odbiorców, szczególnie widoczne jest właśnie w tak spornym zagadnieniu, ukazującym bipolarność moralnych aspektów prowadzenia wojny. Zagadnienie to prześledzić można także w przypadku szczególnego medium wizualnego, jakim jest plakat propagandowy, wszechobecnego w większości walczących państw i aktywnie oraz na bieżąco komentującego przebieg działań zbrojnych.

PLAKAT PROPAGANDOWY: MIĘDZY INFORMACJĄ A MANIPULACJĄ

Wydana w 1918 r. książka H. Davignona poświęcona plakatom niemieckim przeznaczonym dla ludności belgijskiej nie zawiera ani jednej pracy, w której warstwa wizualna dominowałaby nad warstwą treści-